

ARANYFÜSTÖS PAPÍRKÉPEK

Záborszky Gábor művészete elsősorban talán türelmet kíván, alkotójától és befogadójától egyaránt. Primér gesztusok nyomait őrző, végső formákra redukált képek ezek. Kontempláció számára készültek, nyugalmat és csöndet árasztanak, mégis felkavaró élmény a velük való találkozás. Engedjük át magunkat az alkotásoknak, most az egyszer ne okoskodjunk, és tegyük zárójelbe értelmező énünket! S ha hagyjuk magunkat áramoltatni, sodortatni az anyag által, úgy, ahogy azt Záborszky Gábor is teszi alkotás közben, akkor igazi beavatódás és misztérium lesz az a kiállítás, amelyet a V.A.M. Design Centerben láthatunk június hónapban.

Barokk idézet 1995,
üvegszállal erősített papír,
metállap 140x135 cm
(fotó: Boldizsár Zoltán)

Kezdetben voltak a vaskos, súlyos földrétegek, a vakolatlapok. Érződik rajtuk a sárral tapasztott, vesszőfonatos házak hatása. Annak az élménye, hogy az Őrségben, a görög szigeteken vagy Új-Mexikóban egyaránt fellelhetők a vályoggal való építkezés nyomai. Erre a durva faktúrára kerül a szín. Fehér, sárga, arany vagy ezüst. A képek felszíne az őskori barlangok falára is emlékeztet, azokra a falakra, ahonnan a művészet indult. A földből és törekből készült képek szabálytalan formája, a felület esetlegességei az összehatás részévé válnak. A művek feszültsége a kemény és hideg csillogású fémfelületek és a puha, organikus anyag, a vályog ütközéséből ered.

A vakolat után jött a papír. Először csak merített papírvék formájában. A laza szerkezetű, merített papírnak egy Mária Terézia korabeli bútorprés nyomását kell bínia. A préselés nyomán finoman domborodó felületek születnek. Nyomokat kapunk, amelyek saját létrejöttükre utalnak vissza. A prés alá lánc, drótkötél, fogaskerék szorul. A papíron lánc, drótkötél, fogaskerék lenyomata marad. Gyakran műanyag kiséké is, melyek festészeti gesztusokat merevítene meg. Gesztusok préselődnek a képekbe, mozgásmintákat őriz az anyag, közvetve, többszörös áttételen keresztül. A merített papírt, a kemény fényű metálapok mellett, kávé, tea, vörösborfoltok színezik. A feszültség ismét jelen van, csak most nem a vályog, hanem az alkalmazkodni tudó, érzékeny papír és a merev fém konfliktusában.

Záborszky Gábor számára fontos az anyagszerűség hangsúlyozása. Az anyag tulajdonságaira, jelzéseire fokozottan figyel, alkotói tehetőségét ennek a szolgáltatába állítja. Művészete végtelen közelítés az anyag természetével egyező forma megtalálása felé. Az utóbbi időben papírmasszával dolgozik. A masszát nem eszközszerűen, valaminek a hordozójaként használja, hanem a kép főszereplőjévé teszi. A képek formatartósságát üvegszövettel éri el. A tömeget, a formát a papír ad-

Záborszky Gábor festőművész (fotó: Boldizsár Zoltán)

ja, a merevséget az üvegszál. A téziszszerű masszából kapuk és tekercek készülnek. Záborszky olyan anyagot választott, amely őrizi a kézi munkálás nyomait, a hajtogatás mozgólait. Egy-egy hajtás után akár 2-3 napot is várni kell a következő gesztusig, mert a masszának száradnia kell. A művész hagyja, hogy a papír arra mozduljon, arra hajoljon, amerre akar, az sem baj, ha betörik. A hibákkal, az

esetlegességekkel egyaránt számol. Elindít egy folyamatot, aztán hagyja, hogy az magától fejeződjön be. A „hibák” számára különös jelentőséggel bírnak. „A tökéletesség nem akkor jön létre, ha minden ki van számítva, hanem akkor, ha ezek a hibák is a műalkotás részei lehetnek.”

Az első tekercek a bonni ösztöndíj alatt keletkeztek. A papírtekersek a könyvősfarmája, íráshordozó. Az egyik

tekercs alján egy angol felirat olvasható: The spring is coming day by day. A kép címe: Bonni tekercs, a tekercsé viszont maga az angol mondat is lehetne, hiszen régen ezeket a pergamének zárosoraik alapján tartották nyilván az ókori könyvtárakban.

A kapuk már vízszintes és függőleges hajtások kombinációjából épülnek fel. Ezek a hajtások nemcsak magát a kaput adják, hanem a kép keretét is. Egyrészt elhatárolják a képet a fal síkjától, de maguk is tereket választanak el egymástól. Az alapmódulatok ugyanazok, mégis minden egyes kép más és más. Lehet a kapu szélesre tárt, teatralitást sugalló, díszletfalakra és legördülő függönyre emlékeztető Barokk idézet (1995), de az egyiptomi templomok arányrendszerét is felidézheti, mint A nap háza (1994).

A keretek mélységet adnak a mögöttük lévő monokrom metafelületeknek. Ha belépünk ezeken a kapukon, fém-

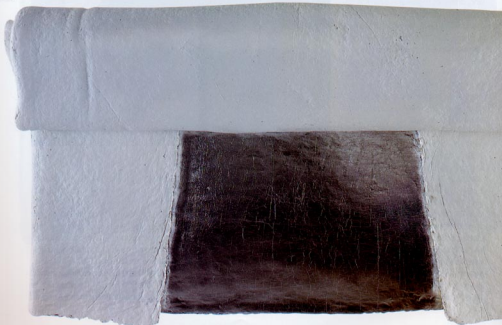
ragyogású, aranyozott vagy ezüstözött terekbe kerülünk. Ezek a nagy arany és ezüst felületek csak látszólag üresek, valójában végtelenül gazdag faktúrák, ahol az egyenetlen alakra felvitt fémlüst megtörik, villogzik, homálylik, ragyog. Szemünk nehezen tud megbirkózni ezzel a fémcsillogással. A középkori templomok apszisában foghat el minket ehhez az élményhez hasonló érzés. Az arany nem valószínű szín, az isteni tökéletességre utal. A beárazott tér reális terünkön kívül fekszik. A kapukon való belépés mindig beavatódás is egyben. Záborszky Gábor kapui két világ határán állnak. Létükkel a reális és transzcendens tér közti üres helyre, magára a szakadásra utalnak, de egyben reményt is adnak, amikor ebből a rejtettségéből, ha csak egy pillanat erejéig is, de elrejtettség lesz.

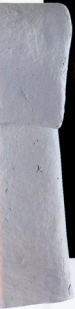
Záborszky Gábor és Jiro Okura közös kiállítása június 6-tól július 6-ig látható a V.A. M. Design Center Király utcai bemutatótermében.

Záborszky Gábor, festőművész

- 1974: diploma a Magyar Képzőművészeti Főiskola festő szakán, majd posztgraduális képzés
- 1977-80: Derkovits-ösztöndíj
- 1980: a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola tanára
- 1982: a zsűri díját kapja a VI. Norvég Nemzetközi Grafikai Biennálén
- 1984: részt vesz Gradóban a „Grafika félemezzel” című kongresszuson
- 1987: Bodó Katalinnal megalapítja a Z/ART Alapítványt
- 1989: a Kunstgewerbe Schule Basel és az Akademie Graz vendége
- 1989-95: a Magyar Iparművészeti Főiskola adjunktusa
- 1992: részt vesz a budapesti IAPMA-kongresszuson
- 1994: Bomban dolgozik a város ösztöndíjasaként

Stonhenge 1996, üvegszállal erősített papír, metálalap 50x80 cm (fotó: Boldizsár Zoltán)

Puha forma 1996,
üvegszállal erősített papír, metálalap 50x50 cm
(fotó: Szelényi László)